Hölgyeim és Uraim!

Szerencsések azok népek, akiknek unalmas a történelmük. Tartja ezt egy közmondás. A mi történelmünk nem ilyen. A Honfoglalástól kezdve nemzetünk mindig kétfrontos harcra volt kényszerítve. Ahogy Zrínyi Miklós írta: Két pogány közt vérzik a magyar. Legújabb kori történelmünk is ilyen. Sokszor nem tudjuk a helyes utat kiválasztani. 1938-ban az első Bécsi döntés idején, az egész magyar társadalom lázban égett a Felvidék visszacsatolása miatt. Mindenki a Trianon revízióját látta ezekben a döntésekben. Csak az igazán nagy előrelátással rendelkező politikusok, mint gr. Bethlen István, vagy gr. Teleki Pál látta, hogy milyen veszélyeket rejt magába a Felvidék visszacsatolását eredményező I. Bécsi döntés. A két nagynevű politikus mellett egy katona is tudta, hogy valami rossznak a kezdetén állunk. Kiss János altábornagy, aki hangot is adott nézeteinek.

Nézzük e nagyszerű katona életútját. 1883. március 24-én született az erdélyi maros- tordai Erdőszentgyörgyön. 1894-ben felveszik a kassai katonai alreál iskolába. 1898-ban a Nagyszebeni Hadapród iskola növendéke lesz. 1902-ben avatják hadapród tiszthelyettessé, de 1903-ban már hadnagy. Innen már egyenes út a katonai karrierben, Minősítése szerint tökéletesen beszél németül, jól franciául és valamivel gyengébben olaszul. Első szolgálati beosztása a KuK 11. önálló vadász zászlóalj, amelynek egy kisebb egysége, Kőszegen állomásozott. A Császár vadászok a közös hadsereg elit alakulatra. Az I. Világháború kezdetétől az alakulat a fronton teljesít szolgálatot. Kiss János az I. Világháború végén súlyosan megsebesült. Majdnem amputálni kellett egyik lábát, amit aztán élete végéig mereven húz. Sebesülése után 1918 elején a kőszegi KuK. katonai reáliskolához helyezik nevelő tanárnak. 1919-ben belép a Nemzeti Hadseregbe. A ranglétrán előrejutva, hamar ezredes lesz. 1928-32 között a soproni Mátyás kir gyalogezred parancsnoka, ezredesként. Innen egy kerékpáros dandár parancsnokává léptetik elő és vezérőrnagy lesz. 1937-től a honvédség gyalogsági szemlélője.1938-ban léptetik elő altábornaggyá. Kinevezése után fél évvel, 1939-ben kéri nyugdíjazását. Kérelmének oka: nem ért egyet Werth Henrik altábornagy, vezérkari főnök német orientációjával. Kitüntetései: III. oszt Vaskorona rend hadi ékítményekkel és kardokkal, Tiszti arany vitézség érem. 1919-ben, a Tanácsköztársaság alatt Bajcsy Zsilinszky Endre, Szamuelli Tibor letartóztatási parancsa elől Bécsbe menekül. Menekülését Kiss János segíti. Ettől kezdve egy életre szóló barátság köti őket össze.

A jó barát Bajcsy Zsilinszky Endre, 1943-ban, még honvédelmi miniszternek is javasolja. Ez érhető okokból nem valósul meg, de 1943 decemberében, kinevezik az Újvidéki megtorlások nyomán indult jogi eljárás, egyik tábornoki bírójának. A perre nem kerül sor, mert a vádlottak Németországba szöktek. A Szálasi hatalom átvétele után, 1944. október 17-én Bajcsy Zsilinszky felhívja Budapestre Kőszegről, és rábízza a Magyar Nemzeti Felkelés Felszabadító Bizottságának katonai vezetését. Kidolgozza Budapest harc nélküli átadásának tervét. Budapestet nyílt várossá minősítve. Árulás következtében november 22-én letartóztatják Őt, Nagy Jenő ezredest, és Tartsay Vilmos vezérkari századost, 1944. december 8-án kötél általi halálra ítélik, és még aznap kivégzik őket. Az ellenük folyó eljárás alatt megkínozzák őket, de a vizsgálat nem jut tovább, a vádlottak nem vallanak bajtársaikra. A történelem fintora, hogy azok a katonatiszteket, akiket velük ítélnek el, de nem végzik ki őket, Révay Kálmán századost, Illy Gusztáv mérnök őrnagyot, Kővágó József mérnök századost, később Rákosi vérbírái ítélnek halálra, ill. hosszú börtönbüntetésre.

A kommunista uralom igyekezett vele kapcsolatban is történelmet hamisítani. A történelemhamisítást nemcsak az események eltorzításával lehet magvalósítani, hanem azok elhallgatásával vagy lekicsinylésével. Amikor most Kiss János altábornagy kivégzésének hetvenedik évfordulójára emlékezünk, akkor hős tábornokunk emlékét igyekezünk méltó helyére állítani.

Készülvén, a mai megemlékezésre megnéztem, hogy az elektronikus nyilvántartások szerint mit találok a beszédhez. 85300 találatot mutatott ki számítógépem, de érdemi anyagot tartalmazó szócikk csak kettő volt ebben a nagy mennyiségben. Azokban található információk ráfértek egy-egy A4-s lapra.

Mindkét szócikk megemlíti, hogy Kiss János altábornagy egy ideig a kőszegi katonai alreáliskolában volt tanár. Érdekes módon a HM adatbázisában ennek nem találtuk nyomát. Amikor Kiss János a Kőszegi katonaiskolához kerül beosztásba, ez az iskola még a Közös hadsereghez tartozott, így nem szerepelhetett a magyar nyilvántartásokban. Amikor a katonaiskola 1918 végén magyar intézménnyé válik, akkor viszont Kiss János már nem tagja az intézet tiszti állományának.

Később sem szakadt meg a kapcsolata az immár honvéd katonaiskolával Mert volt ezredesként és altábornagyként katonai érettségi elnök. Tudjuk, hogy rendszeresen bejárt az intézet tiszti étkezdéjébe, ahogy a határvadászok étkezdéjének is gyakori látogatója. Azt is tudjuk, hogy nyaranta mindennap ellátogat az intézet uszodájába, ahol külön neki fenntartott kabin áll rendelkezésére. Élete végéig tartotta a kapcsolatot a honvédséggel. Van egy nagy tanulsága a Kiss János altábornagy áldozatának. A magyar történelem tele van bennünket elnyomni akarók tetteivel. Azonban, hol van Dzsingisz kán mongol birodalma, hol van az Oszmán birodalom, hol van az Osztrák császárság, hol van Hitler, hol van a Szovjetunió, mi meg megtartva identitásunkat nyelvünket, kultúránkat,ha megfogyva is, egymástól elszakítva is, itt vagyunk Európa közepén és mi élünk, ők meg eltűntek a történelem süllyesztőjében.

Az események tragédiája, hogy perének egyik bírája kisbarnaki Farkas Ferenc vezérezredes lett. Felvetődik az örök magyar kérdés: Bocskai István török orientációja, vagy a sárvári Nádasdi Ferenc a fekete bég török ellenessége képviselte jobban a magyar érdeket. Történelmi távlatokból is nehéz megítélni.

A történelem Kiss János nézeteit igazolta Farkas Ferencével szemben. Magyarország a II. Világháború nagy vesztese lett. Budapestet nem lehetett megmenteni a rombolástól. Kiss János politikai és katonai előre látása azok közé a magyarok közé emeli őt, akik tudták, hogy milyen út lenne a helyes, de egy nagyhatalom beavatkozása nem engedte érvényesülni nézeteit. Olyan hős volt, aki a nyugdíj kényelméből is vállalta, hogy érvényt szerezzen Magyarország érdekeinek. Ezért életét is feláldozta. Egyébként a történelem fintora, hogy a győztes Csehszlovákia és Lengyelország azt kapta jutalmul, amit mi büntetésül. Kommunista állam berendezkedést.

Kőszeg városa büszke lehet arra, hogy Kiss János altábornagy itt találta meg feleségét, azt a közeget, mely leginkább szülőhazájára emlékeztette, és amelyben jól érezte magát, Kiss János Kőszegen otthonra és végül békére talált.

Nyugodjék békében!